

**ДЖЕФФРІ
АРЧЕР**

**ХТО
НЕ РИЗИКУЄ**

Роман

**ДЕТЕКТИВ
ВОРВІК**

Харків
«ФОЛІО»
2020

ВЕРЕСЕНЬ 2019 РОКУ

Це не детектив, це історія про детектива

1

14 липня 1979 року

— Ти ж це несерйозно!

— Я ніколи не був серйознішим, батьку, і ти б це зрозумів, якби слухав, що я тобі казав протягом останніх десяти років.

— Але тобі дали можливість вивчати право в моєму старому коледжі в Оксфорді, а після випуску ти зможеш приєднатися до мене у суді. Чого ще юнак може бажати?

— Обрати власний шлях замість того, щоб йти по стопах батька.

— Хіба це так погано? Врешті-решт, моя кар'єра захоплююча та значуща і, маю сміливість додати, досить успішна.

— Блискуча кар'єра, батьку, але зараз ідеться не про неї, а про моє життя. Що як я не хочу бути провідним адвокатом з кримінальних справ та усе своє життя захищати купку лиходіїв, з якими не став би навіть обідати у власному клубі?

— Ти, мабуть, забув, що ці лиходії платили за твою освіту та життя, яке тобі, вочевидь, подобається.

— З твоєї милості я ніколи про це не забуду, батьку, і саме тому я збираюся присвятити своє життя тому, щоб хапати цих лиходіїв та саджати їх до в'язниці замість того, щоб давати їм змогу продовжувати своє злочинне життя на волі, завдяки твоєму талановитому захисту.

Вільям сподівався, що тепер батько замовкне, проте він помилився.

— Може, знайдемо компроміс, хлопчику мій?

— У жодному разі, батьку, — твердо відповів Вільям. — Ти кажеш як адвокат, який просить про пом'якшення вироку в проґрашній справі. Але зараз твоє красномовство марне.

— Може, ти хоча б дозволиш мені викласти обставини справи до того, як ти її відхилиш? — спитав батько.

— Ні, бо я не винний і не маю доводити присяжним свою невинність тільки заради тебе.

— А ти міг би зробити щось заради мене, любий?

У цій запеклій битві Вільям зовсім забув, що мати весь цей час тихо сиділа з іншого краю столу, уважно спостерігаючи за суперечкою чоловіка та сина. Вільям завжди був готовий прийняти виклик батька, проте мати не була йому рівним супротивником. Він раптом замовк, і його батько цим скористався.

— Що ви пропонуєте, ваша честь? — запитав сер Джуліан так, ніби його жінка була суддею Високого суду, і розправив лацкани піджака.

— Вільям піде в університет, який сам обере, — сказала Марджорі, — здобуде спеціальність, яку схоче, і зробить кар'єру за власним вибором. І, найважливіше, коли він це зробить, ти з честю визнаєш поразку і більше ніколи не будеш про це згадувати.

— Зізнаюся, — сказав сер Джуліан, — що хоч і визнаю ваше судження справедливим, але вважаю останню частину надто важкою.

Мати та син розсміялися.

— Чи можу я подати клопотання про пом'якшення покарання? — невинно сказав сер Джуліан.

— Ні, — відповів Вільям, — бо я погоджуся на мамині умови, тільки якщо через три роки ти беззаперечно підтримаєш моє рішення приєднатися до складу Лондонської поліції.

Сер Джуліан Ворвік, королівський адвокат, підвівся з місця, злегка вклонився дружині та неохоче промовив:

— Якщо так скаже ваша честь.

Вільям Ворвік хотів стати детективом з восьми років, з того самого часу, як він розкрив «справу батончиків “Марс”». Як він

потім пояснив директору, це була проста «паперова справа», для якої навіть лупа не знадобилася. Докази — обгортки, заплямовані шоколадом, — були знайдені у сміттєвому відерці у кімнаті винного, та правопорушник не зміг довести, що батончики він купив того семестру за власні гроші у магазинчику. Проте найважчою частиною справи було те, що злочинцем виявився один з його найближчих друзів, Едріан Хіт, який мав би стати його другом назавжди. Коли Вільям розповів цю історію батькові під час канікул, старий відповів йому: «Сподіваюся, Едріана це чогось навчило, бо інакше бозна-що із цього хлопця стане». Хоча однокласники, які хотіли стати лікарями, юристами, вчителями, навіть бухгалтерами, кепкували з Вільяма, експерта з профорієнтації не здивував той факт, що хлопчик хоче стати детективом. Урешті-решт, інші прозвали його Шерлоком іще до кінця першого семестру навчання. Батько Вільяма, баронет сер Джуліан Ворвік, хотів, щоб син пішов до Оксфорда вивчати право, як він сам зробив тридцять років тому. Проте, попри всі батькові спроби змінити його рішення, Вільям вирішив піти працювати в поліцію того самого дня, як закінчив школу. Та все ж уперті чоловіки досягли компромісу завдяки матері. Вільям вирішив вступити до Лондонського університету, щоб вивчати історію мистецтв — спеціальність, яку його батько навіть за спеціальність не вважав, і якщо за три роки він не змінить свою думку, сер Джуліан покірно визнає свою поразку. Вільяму подобалася кожна мить навчання у Королівському коледжі Лондона, де він кілька разів закохувався. Спочатку в Ханну та Рембрандта, потім у Юдифь та Тернера і врешті-решт у Рахіль та Гокні, після чого зупинився на Караваджо: це було кохання на все життя, хоча батько неодноразово нагадував йому, що цей великий італійський художник був убивцею та мав піти на шибеницю. Вільям підмітив, що це непогана причина скасувати смертну кару. І знову батько з ним не погодився. Під час літніх канікул, коли він тільки-но закінчив школу, Вільям поїхав подорожувати Європою до Рима, Парижа, Берліна та Санкт-Петербурга, де він встав у чергу з іншими поціновувачами старих майстрів. Коли він усе ж випустився з університету, професор запропонував йому продовжити навчання в аспірантурі та вивчати темний бік Караваджо. Саме це, казав Вільям, було метою його дослідження, проте він більше

хотів знати про злочинців ХХ століття, аніж про тих, які жили за 400 років до цього. За п'ять хвилин третя у неділю, 5 вересня 1982 року, Вільям з'явився у поліцейському Хендон-коледжі на півночі Лондона. Він обожнював кожну мить свого навчання, з моменту присяги королеві аж до випускного параду через шість тижнів. Наступного дня він отримав темно-синю форму сержанта, шолом та дубинку і вже не міг не піддатися спокусі дивитися на своє відображення кожного разу, як проходив повз вітрину. Форма поліцейського, як зазначив його начальник, може змінити людину, і не завжди на краще. Навчання у Хендоні почалося наступного дня та складалося з лекцій та занять у спортзалі. Вільям вивчав цілі параграфи законів, аж доки не зміг зачитати їх напам'ять. Він насолоджувався криміналістичним аналізом, хоча швидко зрозумів, що його навички водіння не можна було назвати навіть початковими. Він добре знався на пікіровці, з якою мав справу щодня за сніданком з батьком, тому добре почувався, коли офіцери проводили перехресний допит на місці свідка у тренувальному залі суду, і навіть вистояв на занятті із самозахисту, де його навчили роззброїти, закувати в наручники та затримати злочинця, значно більшого за нього. Також він дізнався про повноваження констебля при арешті, правила обшуку, розумне використання сили та, найважливіше, розсуду. «Не варто завжди керуватися писаним словом, — порадив йому інструктор. — Іноді важливіше керуватися здоровим глуздом, коли працюватимеш з людьми, ти зрозумієш, що він не так часто зустрічається серед людей».

У порівнянні з його університетськими днями іспити проходили як за будильником, та Вільям не дивувався, що кілька кандидатів вибули іще до кінця курсу. Після випускного параду та двох тижнів перерви, які здавалися йому нескінченними, він нарешті отримав листа, в якому йому наказувалося прибути до поліцейського відділка Ламбет о восьмій ранку наступного понеділка — в район Лондона, де він ніколи в житті не бував. Констебль поліції під номером 565LD вступив до лав Лондонської поліції як випускник коледжу, проте вирішив, що не буде користуватися прискореною схемою просування кар'єрною драбиною, яку передбачав такий досвід, бо хотів бути на рівних з кожним рекрутом. Він визнавав, що до того, як він отримає нагоду стати детективом, на нього чекають два роки роботи в полі як но-

вачка. І, відверто кажучи, він не міг дочекатися цієї можливості. З перших днів випробувального терміну його наставником був констебль Фред Сйтс, який мав двадцятивосьмирічний досвід роботи у поліції та отримав від головного інспектора відділка наказ «приглядати за хлопчиком». У чоловіків було небагато спільного, окрім того, що вони з дитинства мали на меті стати поліцейськими, а їхні батьки робили все можливе, аби завадити їм стати на цей шлях. Перше, що Фред сказав молодому та зеленому випускнику, було «АБВ». Він не став чекати, поки Вільям сам його питає. «Абсолютно нічого не сприймай на віру, більше нікому не довіряй, випробуй все. Це єдине правило, за яким я живу».

Наступні кілька місяців Фред пояснював Вільяму, як працює світ грабігелів, наркодилерів та сутенерів, а також показав йому перший труп. З ентузіазмом сера Галахада Вільям хотів схопити кожного порушника та зробити світ краще; Фред був більш реалістичним, проте він жодного разу не намагався згасити молодецьке полум'я стажера. Також Вільям швидко зрозумів, що звичайні люди не знають, скільки працює полісмен: кілька днів або кілька років.

— Настав час уперше зупинити машину, — сказав Фред Вільяму у його другий робочий день, коли вони зупинилися перед світлофорами. — Почекаємо, поки хтось проїде на червоний, а потім ти вийдеш на дорогу і зупиниш його.

Обличчя Вільяма видавало його бажання скоріше почати.

— Інше залиш мені, — продовжував Фред. — Бачиш дерево у ста ярдах від нас? Сховайся за ним та чекай мого сигналу.

Вільям відчув, як затріпотіло його серце. Він недовго чекав, аж поки Фред підняв руку та закричав:

— Блакитний «гілмен»! Зупиняй!

Хлопець вийшов на дорогу, підняв руку та знаком наказав водію з'їхати на узбіччя.

— Нічого не кажи, — наказав Фред, наближаючись до Вільяма, — дивись та записуй.

Чоловіки підійшли до машини, і Фред заговорив у відкрите вікно:

— Доброго дня, сер. Вам відомо, що ви порушили закон?

Водій кивнув, але не відповів.

— Ваше водійське посвідчення, будь ласка.